

Budapest, 1874.

51. szám.

December 18.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

A társadalom beteg.

II.

A társadalom alapja a család, a családot megalapítják a házasságkötések.

Van-e fontosabb lépés, melyet halandó tesz, mint a házastárs megválasztása egy egész életre? És van-e mégis oly lépés, melyet az emberek tulnyomó része meggondolatlanabban visz véghez, mint az eljegyzést és házassulást? Alig!

Semmi behatás nem szokta a halandókat oly könnyen félrevezetni, mint azon szép szemek, vagy sokszor mesés aranykák csillogásai, melyek által az érzéki vagy kapzsi ember rendszeren horogra kerül.

Vannak dolgok, melyeket megszerezhetünk, bűn nélkül megunhatunk, és ha tetszik, lelkismeretbántalmak nélkül rajtok tudhatunk.

Egy szép lovat, egy kitűnő lőfegyvert, egy kies nyaralót vagy más hasonló tárgyat hányszor meg szoktuk nézni, mielőtt a vételért egész nyugodtsággal az eladó asztalára leolvasszunk. S midőn egy élettársat keresünk, örök felbonthatatlan szövetségre, akkor — elég egy szép szem mosolya, egy költött vagyonosság hire, egy tánczvigalmi találkozás, futólagos bemutatáskor váltott udvarias pár szó.

Ily módon jó létre, olykor határtalan könnyelműséggel, a házasságok legnagyobb része. A régi patriarchalis szokás, melynél fogva kölcsönös megismerésen és tiszteleten alapuló őszinte vonzódás volt a házasságok létesítője, ma már nem tartozik többé a jó tonushoz. A gőzerő és a villany korát éljük, mindennek gyorsan kell történnie. A házasságban is a boldogság, midőn még csak kezdődnie kellene, már elröpült. Nem csoda aztán, ha a szerencsétlen házasságok száma ijesztő módon szaporodik.

Ez egy eléggé szomorú társadalmi baj, mely ellen azok, kik a magasabb eszméket és a legszentebb vallási elveket olybá tekintik, mint elnyűtt ruhát, melyen, ha nem tetszik, azonnal tul kell adni, mint esalhatlan és egyetlen gyógyszer, a polgári házasságot és a házassági frigyek könnyebb felbonthatóságát ajánlják és ohajtják.

Vádolják a kath. egyházat, amiért oly következetesen szigorú a házasságok felbonthatatlansága körül, mintha a katolikus egyház elnézése vagy engedékenységé nem épen arra lenne majd csupán újabb indók, hogy az anélkül is könnyelműen szövődött viszonyok még gondatlanabban köttessenek meg, azon reményben, hogy: ha így nem sikerül, tovább megyünk és próbáljuk másutt másképp!

Az egyház azon szigorú következetessége, melynél fogva az elveket a személyi érdekeknek feláldozni nem akarja, a házassági szerencsétlenségek okozója nem lehet. Az egyház hivatásánál fogva az erkölcsi világrend, a társadalmi célok őre, nem pedig az alsóbbrendű és személyes érdekeké.

A szerencsétlenségek főoka a frigyek könnyelmű megkötésében rejlik. — Kerüljük e könnyelműséget, és nem fogjuk a házasság felbonthatatlanságát kárhozható. Ugyis minden józanul gondolkodó, becsületes ember, ki jegyesét tiszteli és szereti, vele csakis oly frigyre ohajt lépni, mely felbonthatatlan; az igaz szeretet híí akar lenni egész a sirig, sőt még azon tul is.

Szerencsének szokták tartani, sőt nevezni is rendszeren a szülők, ha gyermekeiknek minél előbb kérőjük akad, és igen sokszor az okosság palástjába burkolt szívtelenséggel erőszakolják könnyelműen oly férjhez, kit még nem is ismernek. Mennyi átok szokott pedig vége lenni az ily botlásnak!

Egy özvegy asszony, két esinos, háziason nevelt leányával élt egy kisebb városban, a leányok szorgalma példányszerű volt, és kézi munkájuk által nem csak

Agoston Balazs

a ház fentartására szolgáló legszükségesebbeket beszerelték, sőt anyjoknak némi megszokott kényelmi dolgairól is gondoskodtak.

Egy szép napon betoppan egy kérő a házba és a fiatalabb leányt nőül kéri az anyától, a leány természetesen vonakodott az idegen- és ismeretlen embertől, ki őt még arra sem méltatá, hogy előbb az ő szívét iparkodott volna megnyerni — az idegenkedés annál inkább növekedett, mert az elbizakodott kérő még a leánytól kath. vallásának megváltoztatását is kívánta.

De ez idegenkedés nem volt elég erős ellentállani azon morális erőnek, melyet egy anya hatalma gyakorolni tud egy szelid, engedelmességre szoktatott gyermekre; a folytonos szemrehányások, hogy ha majd később öreg napjaira nyomorba jutnak, ennek csak ő a meggondolatlan leány lesz az oka, ki a kínalkozó szerencsét könnyelműen elutasította, — hogy édes anyját soha sem szerette, s más effélék, végre megtevék hatásukat. Midőn a plébános elé került a dolog, ez hivatászerűen mindent elkövetett, hogy a gyermeket ezen lépéstől vissza tartóztassa, de az anya összekulesolt kezekkel kérte a lelkészt, hogy ne legyen oly szívtelen, és ne akadályozza leányának — az egész családnak szerencsését!

A lelkész nem engedé ugyan magát e beszéd által megzavartatni, de végre is a morális eszközök kifogyván, — a szerencsétlen lépés megtörtént.

Nem mult el azonban egy év s azon férj, ki jegyesét vallása megváltoztatására is reábirta, egyenkint letépé mindazon illusiókat, melyekben még a szegény nő magát ringatá. Egész durvaságában s szenvedélyében állott előtte azon férfi, kitől élte szerencsését, boldogságát várta, végre lealáztatásai s a kiméletlenségek nyilai által vérig sértve kiragadá magát a meggyűlölt békéből, és egy kis gyermekkel visszamenekült azon anyához, ki őt a szerencsének oly kiméletlenül odadobta, hogy szorgalmas keze által még egy szegény kis gyermeket is fölneveljen.

Beh sok könyű hullott arra a sok házi munkára, melyet egy év előtt vidám dal és csevegés között szokott végezni a jó leány!

Alkalma volt a megszorított lelkésznek is ez esetről tudomást venni, de ezen elégtétel nem volt reá vigasztalás, mert egy megtört szív boldogtalansága kinek nyujtana vigasztaló elégtételt; azonban intő tanulságul el szokta mondani néha az anyáknak, kik leányaik férjhezmenetelét oktanul sürgetik.

A szerencsétlen házasságok egyik főoka az azok megkötésénél való bűnös könnyelműség.

Egyéb okairól máskor.

X.

A szegények mennyországa.

(Rajz)

Endrődi Sándortól.

Ma végre valahára jó napom volt. Alláshoz jutottam; ezután nem kell félnem az éhenhalástól; meg tudom kenyeremet keresni becsületesen. Kiss Ferencz a derék fűszerkereskedő felfogadott. Mától fogva új ember vagyok.

Sohasem feledem el, minő gyanakodó tekintettel mért végig, midőn ajánlkoztam nála. Persze, ruhám kopott volt, arczom sápadt, szemeim beesve. — S a nyomort oly gyorsan összetévesztik az emberek a rosszással. Hihetőleg remegő hangomban volt valami, ami szívét meghatotta s meggyőzte őt becsületesről, mert alig regéltem el neki: mily nehéz szenvedéseken, megpróbáltatásokon mentem keresztül pár hónap alatt a fővárosban, könyvelt szemekkel nyujtotta jobbját és minden további habozás nélkül üzletébe fogadott.

Öröm és új remények közt hagytam el őt és siettem lakásomra, hogy mentül hamarabb átengedhessem lelkemet a jövőről szőtt édes álmok kéjének. Az embernek oly jól esik néha egy kis merengés, egy kis ábránd a hétköznapi fáradoalmak közepette!

Amint a kis vendéglő első emeletén felhaladtam, egy megható jelenet vonta magára figyelmemet.

A tornáczoszlopok egyikénél egy magányos fiatal leányka állt és keservesen zokogott. Én, ki némileg boldognak, megelégedettnak éreztem magamat e pillanatban, nem állhattam volna meg, hogy bujának oka után ne kérdezősködjem. Tudtam azt, hogy a boldogság testvére boldoggá tenni másokat, erőt éreztem ahhoz, hogy most valakit megvigasztaljak, akit bánat és könyek árja bánt. Odaléptem a lánykához és részvételjesen szólítottam meg:

— Kisasszony, ha valamiben szolgálatára lehetek, a legnagyobb örömmel ajánlom fel készségemet.

— Ah! uram! Siessen ön egy orvosért, mert szegény anyám életéhez kevés remény van.

Ezeket a szavakat inkább fuldokolta, mint mondta. Felvetette könyvelt szeméit. Mintha az esős, de nap-sugarakkal áttört ég tekintett volna rám. Oly bizalmas, kedves, szenvedő tekintet volt ez! A fiatal arcz haván két nedves csillagfény. Ki tudott, ki akart volna esengősöknek ellenállni?

Rohantam az orvosért s kevés vártatva visszatértem vele. Ez idő alatt mindig előttem lebegett ama kedves kép, ama könyező, szelid arcz azokkal a nagy, csillagfényes szemekkel.

Az orvos belépett az első emeleti kedvesen és kényelemmel butorozott szobákba, melyek egyikét, hol a beteg feküdt, bágyadt lámpavilág sugározta be.

— Mariska, ki jön ... valaki érkezett? szólta a beteg megtört, lassu hangon leányához.

— Igen anyám, az orvos jött...

S ezzel élénk sietett, üdvözölve az orvost, míg nekem kezét nyujtá s e szavakat rebegé:

— Köszönöm!

Az orvos odalépett a beteg ágya mellé s megtapintotta ütérét, hallgatta csöndes és szakgatott lélegzését. Aztán szomorú arczezal fordult felém. Mariska könyvelt szemekkel vizsgálta az orvos vonásait s akarta azokról leolvasni a reményt vagy a rettenetes bizonyosságot.

Minden szó nélkül távoztunk együttesen a beteg szobájából a mellékszobába, hol Mariska már nem bírta visszatartani könyeit s szabad folyást engedett azoknak. Keservesen, hosszan zokogott s mi nem mertük őt vigasztalni. Az ember sokszor oly ügyetlen! a legjobb akarat mellett sem tud segíteni embertársán.

Kevés vártatva mégis megkísértém a vigasztalás hivatalos mesterségét.

— A kisasszony anyja kétségkívül jobban lesz néhány nap múlva... Ne áztassa hát arca szép rózsáit azokkal a hervasztó könnyecsképekkel. Majd minden jobbra fordul.

Az orvos azonban jobbnak látta Mariskát a dolog komoly oldalára is előkészíteni s azt kérde tőle :

— Bátor szive van a kisasszonynak?

— Uralkodom magamon, válaszolt.

— Ugy kérem gondolja meg azt, hogy holnap ilyenkor kedves anyja már nem élhet.

Mariska megrezzent és elsápadt, de erőt vett magán és újra kitörni készülő könyeit a legnagyobb erőfeszítések közt visszafojtotta.

Az orvos ajánlotta magát és távozott.

— Ne vegye szerénytelenségnek, szóltam a kedves lányhoz, de én nem akarok ön mellől eltávolozni. Együtt akarok virasztani önnel szegény anyja beteg ágyánál. Oszszuk meg a terheket, így könnyebben viselhetjük azokat.

Nem akart beleegyezni, de némi gondolkodás után, miközben vonásaimat kémlelte, elfogadta ajánlatomat.

Az egész éjszakát ott töltöttük el a beteg ágyánál. Mariska — a több, egymásután következő éjek átvirasztása folytán, nem egyszer zárta gyors álomra pilláit, de a következő perczben felriadt. A beteg legkisebb nyögése is fölébresztette.

Mig az anya félig ébren, félig eszméletlenül feküdt vánkossai közt s Mariska szemei hunyva voltak, ily formán gondolkodtam magamban :

»Istenem, mi is az élet!? Egy árny feltűnik a mélyből, és elszűnik! Egy lehellet a tükör lapján! egy sohajtás : ennyi az egész. Mily gyarlók, mily semmik vagyunk! Mi, kik a végtelenségtől oly sokat követelünk, összes vágyainkkal némákká válunk egy megnyitott sír előtt! Oly szerények, oly érzélgősek leszünk, ha a végső óra üt! Bevonjuk reményeinek vitorláját s minden ohajtásunk abban özpontosul, hogy csöndesen, nyugodtan hunyhassuk be szemeinket!«

Amint e szép, fiatal és szenvedő lányka előttem szunnyadozott; s ahogy a csöndesen haldokló asszony sohajtásait, nyögését hallgattam : egyszerre, mintha átalakítottak volna. Valami olyast éreztem, ami eddig ismeretlen érzés volt előttem. Ez a szegény leány most egyedül fog maradni, minden támasz nélkül a világon! Élettörténetének egy jelentékeny része be lesz fejezve : árva lesz. Elvesziti anyját, talán mindenét : védnem és gyámolítanom kell őt!

Lelkem minden jobb indulatával a leányka lelkén csüngtem. S büszke voltam arra, hogy én, ki néhány óra előtt még magam is mások segélyére szorultam, most egyszerre képes vagyok másokon segíteni.

Hajnál felé a legszomorubb jelenetek egyikének szemtanuja lettem.

Mariska anyján erős láz tört ki; valóságos delirium volt ez, borzasztó és halálos is egyuttal.

A beteg, mintha korbáccsal ütték volna fel fekhelyéből, félig felült az ágyon s a vánkossokra könyökölve fuldokolni kezdett, csuklott és jajgatott.

— Víz! egy pohár vizet!

Rohantunk a pohár vizért. Az anya ajkaihoz emelte a poharat, aztán messze elhajtotta magától.

— Leányom! Mariskám! kiáltott fájdalmasan. Elmegyek, édesem! meg kell válnom tőled!

Szemei megüvegesedtek.

Görcsösen karolta át Mariskát és lázas esókokkal borította el homlokát. Mariska szeméből záporként omoltak a könnyek.

— Ki ez? riadt fel egyszerre rémületesen, rám vetve megmeredő tekintetét.

— Egy ember asszonyom, válaszoltam szeliden, ki érdemessé akarja tenni magát arra, hogy örök szeretetét kinyerje s ki áldani fogja sorsát, ha használhat önöknek.

A szegény asszony bágyadtan mosolygott még egyszer, utoljára kiterjesztette kezeit, és szemeit behunyta mindörökre.

Mariska összeroskadott az ágy előtt.

Én csöndes könyekkel szemeimben szóltanul álltam a szomorú kép előtt s így szóltam magamhoz : »Ez angyalt fel kell emelnünk!«

(Folytatása következik.)

Az éji sötétben.

(Episod egy híres festő életéből.)

Az 1658. év június havában történt.

A szép Sevilla utcaiban még azon félhomály derengett, mely alatt nap és éj a győzedelmért küzdenek; és csak itt-ott tünt fel a kora hajnali pirban egy aranyos templomkereszt, vagy egy magas tető, mig minden, ami mélyebben feküdt, csendes árnyékba burkolva várta a nap feltünését.

A San Bartolomeo kastély terén lévő szép, nagy kút fényes, friss víztömegei kellemesen játszva szöktek fel és szálltak alá, neszök messze elhangzott a templomi csendességü utcákon és emiatt nem hatolt semmi — a kút körül összegyűlt fiatal emberek beszédéből — a legközelebbi körön túl.

Láthatólag mind jó módú fiatal emberek voltak, akik itt egymással fesztelenül és bizalmasan fecsegték; ezt bizonyítá elegans, nemesi öltözékök, a drágán föl-ékitett kardok, a nehéz aranyláncok és biztos, mesterkéletlen föllépésök, mely az élet anyagi gondjaival való teljes ismeretlenségre mutatott...

»Te mindig, majdnem természetfölött szerencsés vagy, Villavicencio«, mondá — épen azon pillanatban, midőn a székesegyház tornyáról öt tompa óraütés hangzott alá — a fiatal emberek egyike a mellette állónak.

»Azt nem nevezem szerencsének, Suarez, ha az embert már korán reggel egy hatalmas boszusig éri«, volt a válasz.

»Nos, hát mi baj ért? Valami nagyon aggasztónak kell lennie, mert homlokod telve van mély redőkkel!«

»Midőn ma hálósobamból a salonba léptem, hogy ott megreggelizsek, látom azt a nagy kristály diszedényt, melyet bizonyára mindnyájan ismertek —«

»Tudom, pompás példány«, szakítá félbe Suarez.

»Ugy van!« bizonyíták többen.

»Nos, ezen váza, mely előttem nem annyira szépsége és ritkasága miatt, mint inkább azon körülmény-nél fogva, hogy atyai barátom, Braganti hercegtől kaptam ajándékba, kedves és becses, rémületesem ezer darabra zuzva hevert a földön.«

»Mily veszteség!«

»Pótolhatatlan.«

Igy zajongott egy ideig, a szájalom különféle hangjain, a barátok csoportja. Midőn elesendesült, kérdé Suarez:

»Es nincs sejtelméd e kellemetlen esemény okozójáról?»

Villavicemio vállat vonított.

»Legkevésbé sem; a lakás gondosan elzárva, betörésnek semmi nyoma és semmi egyéb veszteség észrevehető nem volt. — Az egyetlen elfogadható magyarázat az, hogy a nyitott ablakon macskák jöttek be és a vázát valamiképp feldöntötték....«

»Talán Zombi volt...«

Hangos nevetés és »Bravo, Cordova!...« Eltaláltad, Cordova!« volt a válasz e fúrfangos komolysággal mondott szavakra.

»Igen Zombi!« mondá Suarez »az mindenütt ott van és sehol sincs, az ezermester, kinek contójára irnak most minden csak valamennyire csodálatos eseményt ebben a mi szép Sevillánkban.«

»Nagyon szeszélyesnek látszik lenni az a don Zombi, mert míg ma tetszik neki valahol valakit jól felültetni, holnap már meg a legszebb dolgokat festi képeinkbe, úgy hogy mázolataink még nyomorultabbaknak látszanak, mint máskor. De, barátim, ne menménk napi munkánkra? Sennor Murillo már talán fel is kelt.«

E szavakkal a szóló, szép magasra nőtt ifju, a téren át egy nagy, izléssel épült ház felé tartott, mely-nél megérkezve, bevárta a többieket s aztán a vasajtón háromszor kopogott. Egy öreg rabszolga néhány percz mulva ajtót nyitott s a jövevényeket barátságos »jó reggelt«-tel üdvözlé.

»Jó reggelt Gomez« felelé Villavicemio s a többi-ekkel együtt a téres előcsarnokba lépett.

»Félkelt már a mester?«

»Még nem, Sennor Villavicemio.«

»És fia?« kérdé Suarez.

»Sennor Antonio Sennor Mendez Ozorióval a kertben van.« S a néger szájához kapott, egy hatalmas ásitást elnyomandó.

»Milyen lusta ember ez«, mormogá Villavicemio és nyugodtan a többiek után lépdelt, kik egy széles lépcsőn az atelier-be, egy téres terembe rontottak.

»Lusta!« felelé a néger és lassan az ifjak után ment, »lusta!? Mit jelentsen ez? Én nem tudom; de azt tudom, hogy ha rabszolga helyett urnak születtem volna, akkor egész nap aludnám, hisz az oly kellemes!«

»St. Jago di Compostella! Ez már mégis különös!« kiáltá Suarez, amint — festéktartóját kinyitván — abból a festéklapot kivevé, festéklapomat naponta oly gondosan megtisztítom és másnap mégis a legkülön-

bözőbb színekkel fedve találom! Ki engedi meg magá-nak közöletek ezt a dőre tréfát?«

»Azt egyikünk sem teheti, mert mindig együtt hagyjuk el a műtermet,« felelé Villavicemio és az ablakhoz lépett, hogy egy befüggő narancsvirágot leszakítson.

»Zombi«, mondá Gomez a remegő félelem kifejezésével.

»Ime, itt egy fő van az én képeimen, mely tegnap még nem volt itt«, kiáltá Suarez, ki időközben pol-czához lépett volt.

»A corregidor Alonzo arczképe«, magyaráza Cor-dova, s a többiek is a legesodálkozóbb kifejezésekkel bizonyították.

»Én pedig egy angyalt látok vásznamon, kit én semmiesetre sem festettem«, mondá egy kis széles vállu Yerez nevű ifju.

»Nézétek Villavicemiót!« kiálták most többen s a nevezetthez siettek, ki állványához lépett — hirte-len azonban megállott és hangosan felkiáltott volt.

»Két hétig törtem az eszemet Máriafőmön, leg-alább száz kísérletet tettem, de mind ismét kitörültem s most itt az arc, mosolyg felém, melynél dicsőbbet soha életemben sem láttam.«

Majdnem lélekzet nélkül mondta Villavicemio e szavakat s most mintegy elragadtatva nézett fel a képre. A többiek körülötte álltak, elnyelték szemekkel azt a különös főt s alig mertek lélekzeni, mintha féltek volna, hogy elfűjják.

Végre Villavicemio megfordult és komoly hangon mondá:

»Melyitek teremtette e művet?«

»Én bizonyára nem!« kiálták mindnyájan majd-nem egyszerre: »mi ilyesmit össze nem tákolunk egész életünkben — még mint másolatot sem.«

»A Zombi«, mormogá az öreg néger remegve.

»Talán Antonio?«

Alig tette Suarez e kérdést, midőn az ajtó meg-nyílt s egy legfeljebb 18 éves ifju belépett. A jelen-levők barátságosan üdvözölték.

»Ki akar valamit Antoniótól?« kérdé vidáman.

»Én!« mondá Villavicemio; »mi jutott eszedbe, hogy most egyszerre elkezdesz éjjel festeni?«

»Éjjel?«

»Nézd csak!«

»Minden szentek! csodálatos! De sajnós, hogy nem az én művem.«

»Ó az éjeket mindig alvásra fordítja«, mondá Ozorio Mendez, ki épen belépett s a beszélgetés utolsó részét hallotta volt.

»De különben is semmiesetre sem Antonio műve!«

»Miért, Mendez?«

»Egyszerűen azért, mert Antonio nem képes —«

»Minket felültetni?«

»Ily szépen festeni.«

Harsogó nevetés kísérte az elsiető Antoniót.

»Hova mégysz, Mendez?« — kérdé Villavicemio, csend lőn s Ozorio menni készült.

»Követem az ifju Murillót«, — felelé a kérdezett csendes mosolylyal, »vár a kertben, hogy új költemé-nyei egyikét felolvassa. A viszontlátásig, barátim!«

»Sebestyén!« — kiáltá most Suarez nagy hangon. Egy kis remegő mulatt sietett a terembe.

»Sebestyén, egy darab frís vásznat!«

»Sebestyén, abból a skarlátból!«

»Nekem pedig az ockerből!«

Míg a fiu e különféle kívánalmaknak, oly gyorsan amint csak lehetséges volt, eleget tenni iparkodott s mellett jókora adag ütlegét és baraczkot aratott, hirtelen e szavak hallatszottak az ajtó felől:

»Nos, mi történik? azt hinné az ember, hogy ég a ház?«

E komoly hangon mondott szavak mindnyájokat elhallgattaták s a szótól mindegyik tiszteletteljes meghajlással üdvözlé.

Egy negyvenes évében levő férfi volt, nemes, de kissé büszke arckifejezéssel s szorgos gonddal rendezett öltözékkel.

»Nézze, Sennor Murillo!« mondá Villavicemio és festményére mutatott.

»Kitűnő! Hiszen te óriásián haladsz Villavicemio!«

»Én nem festettem ezt«, volt a legsajnálkozóbb hangon mondott felelet.

»Te nem? Ki hát? Ti hallgattok? Azt mondom nektek, hogy az, ki e főt festette, mindnyájunkat megszűzve fog szárnyalni! A körvonalak e finomsága! E színzománcz! Hát ki festette? Nos?«

Az ifjak egymásra néztek és hallgattak. De midőn egy másik majdnem haragos »Nos?« következett, Suarez így szólt:

»Mi nem tudjuk, de ha hitelt adhatunk Gomez és Sebestyénnek, ugy —«

»Ugy a Zombi festette.«

Murillo mosolygott.

»Komolyan mondod ezt?«

»Tökéletesen, Sennor! oly dolgok történnek, melyek nem mindennap fordulnak elő.«

»Az igaz, mert éjjel történnek« — vágott közbe Cordova.

»Mi történik éjjel?« kérde Murillo s szemei még mindig a madonnafőn csüggték.

»Őn meghagyta nekünk, Sennor, hogy a műtermet addig el ne hagyjuk, míg festő szereinket a legjobb rendbe nem hoztuk. Mint minden más meghagyásának, ugy ennek is amennyire lehetett megfeleltünk és megfelelünk. Egy hónap óta pedig a fokpolozot, festéklapot és tartót minden reggel más állapotban találjuk, mint amilyenben előtte való este hagytuk volt. Az általunk sajátkezüleg tisztára mosott festéklapok telve vannak színekkel, képeinkbe hol itt, hol ott bele van valami festve, legyen az akár egy fő, egy láb, vagy akár egy egész alak, anélkül, hogy csak sejtenők is, hogy mindez, kinek keze által történt?«

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

Egy kép Provenceból.

Avignon.

»Avenio ventosa,
Sine vento venenosa;
Cum vento fastidiosa.«

A pápák palotájától balra, a mészsziplák kiálló gerinczein a roppant épülettel kapcsolatban áll az avignoni dóm. A város eseménydús multjához, egykori fényes napjaihoz képest egyszerű s igénytelen templom. Nincs határozott stílusban építve. Minden század toldott hozzá valamit, javított és rontott rajta. Sötét, barna épület, rajta az idők szennye. Nehézkes négyzetes letű s román izlésű tornyának tetején a sz. Szűz szobra áll. Portaléja utánzótt antik. Ez volt a pápák temploma s hetven éven át az apostolok sirja helyett itt tarták fényes egyházi ünnepélyeiket. A kiáltó ellentét a roppant palota és kicsiny templom között eléggé megvilágítja azon kort, melyben szerepelt. Ugy áll ott, mint egy óriás vasmarkai között tartott áldozat. Valódi symboluma azon babyloni fogságnak, melyben szereplése alatt az egész egyház sinlődött.

Midőn a templom küszöbén beléptem, annak felügyelője egy kóbor angolt vezete körül sigy egy ideig magam maradtam. A szentegyház belseje teljesen megfelel az izléstelen külsőnek. Sötét és viszataszító, a pusztulás lehelét terjesztve maga körül. A főoltár mellett van egy terjedelmes márvány karszék, hasonló ahhoz, minőt Rómában láthattunk. Ebben ültek a pápák az ünnepélyes szent mise alatt. Jelentéktelen byzanczi mű. A fel-támadásról nevezett oldalkápolnában látható Pradier egyik ki-tűnő szoborműve, mely az egész templom legfeltűnőbb s figyel-

met ébresztő oltárán áll. Közel hozzá XII. Benedek pápa síremléke.

Gondolkozva álltam meg e nagy ember sirja mellett. Kerestem azt a nevezetes siriratot (Hic situs est Nero, Laicis mors, vipera clero; devius a vero, culpa repleta mero), melylyel egy rövidlátó történész szerént ellenei megtisztelték, ámbíába. Az előttem álló egyszerű síremlékre a történelem nemtője írta föl azon nagy és szép vonásokat, melyekből jellemének biztos körvonalaít lehet meghatározni. Nézzünk be egy pillanatra Avignon multjának camera obscurájába.

VIII. Bonifác pápa alatt a pápaság eszméje elérte legnagyobb győzedelmét s a szigorú, keménylelkű VII. Gergely egyszerű tiarájából hármass korona lőn. Azóta inog gyakorta a fő a nehéz súly alatt s hullott nem ritkán alá, bár mindig föntartva az isteni gondviselés őrző kezei által. A roppant fényt hasonlóképen roppant árny követte. A nagy pápa közvetett utóda e roppant magaslatról leszádult s a fekete lelkű Fülöp francia király kezeiben nyomoru eszközzé aljasult Midőn Bertrand de Goth bordeauxi érsek a király kényszerítésére Avignonba tette át székhelyét, tizenháromszázad szentelte törvényt s hagyományt sérte meg. Esérelem megboszulta magát. Midőn V. Kelemen, ezen első avignoni pápa Lyonban megkoro náztatását tartotta s a fényes menet a saint Just egyházból kivonult, a pápa kísérve a művelt világ fejededeimeit s hercegeitől lőhátra szállott, fején a hármass koronával. Midőn a ragyogó pompájú menet egy régi falhoz ért, melyről miútha az ő s Róma bántó mellőztetése szólott volna, a pápa lova meg-bokrosodott. A fal ingott s iszonyu zajjal összeomlék maga alá temetve a bámuló néptömeg ezreit, a francia királyi ház virágait. V. Kelemen is lebukott lováról, tova gurult fejeéről a tiara, ott látta azt széttörve, összezúzva, tulajdon testvére, rokonai vérével befeckendezve. Isten uja volt ez, ki hetven

évig engedte heverni a tiarát ott a porban. Sem V. Kelemen sem közvetlen utóda XXII. János nem látták meg Rómát soha. A pápák foglyok lőnek s a francia hatalom mindinkább nehezebb bilincseket rakott rájuk. A kereszténység legszebb, legnagyobb eszméje hetvenévig volt büntelen meggyalázva.

Midőn XXII. János, e kis termetű, beteges, folyton köhészelő de rettenthetlen bátorságú nagy szellem örök álomra hunyta le szeméit, az elveszett világhatalmat apró pénzre váltva hagyván maga után, roppant kincsei csak arra valók voltak, hogy azokon utódai börtönt építsenek maguk számára. A conclave összeült s választása egészen esetleg XII. Benedekre esett; arra kinek sirja előtt állottam.

Ezen ember volt az, kit a történelemben »fehér biboroknak« hívtak; mert bár biboros volt, egyszerű cisterci rendöltönyét soha sem tette le. Midőn a szavazat eredményéről meggyőződött, boszankodva kiálta föl: »Testvérek! Hogyan tudatok ily szamarat megválasztani, mint én!« Pedig a nagy megaláztatás napjaiban is kitünő pápa volt. Annyira gyűlölte a nepotismust, hogy mint névelődje XI. Benedek, ki anyját szegényes öltözetében szokta volt elfogadni, ő is apjának, ki szegény molnár vala, alig adott annyit, hogy magának egy malmot vehetett. Sajátságos kor volt az, még sajátságosabbek uralgó eszméi. Petrarca mint az őszinte becsületesség ideálját magasztalja őt. Megnézte az embert jól, kit méltóságra emelt. Ha hízog udvaronczi méltatlant ajánlottak, visszautasítá őket mondván: »nem akarom a piszkot fölékesíteni.« Ő emelte a maig fenálló roppant palotát s hatalmas szelleme áldólag hatott ki a világ minden népeire. Mit tehetett volna ősei diesteljes trónján Rómában — mondja egy egykoru történész, — ki fogóságában a tudományok és művészetek bőkezű barátja s a valódi szent élet hirdetőjeként szerepelt.

A templomfelügyelő aközben elvégezvén dolgát az angolal udvariasan hozzám fordult. Még volt hátra valami, mi figyelmes megtekintést érdemelt. XXII. János pápa nagyszerű siremléke. A mutogató elővön egy kulcsot s a föltártól jobbra eső kápolna ajtaját megnyitá. A keskeny kápolna közepén áll egy nagyszerű fehér márványból faragott köravatal; szeszélyes apró tornyocskákkal, középen nyílt csarnokot láttatva, melyben a nevezett egyházfejedelem alakja vehető ki fekvő helyzetben. A mű megsárgult, összetöredezett az idők terhe alatt, apró rovátkaiban, faragványai közt ujnyi vastag a por, piszkos s pókháló. Az egész kápolna egy szennyes lomtárt képez, s daczára annak, hogy napjában husz turista előtt is megnyitják, parányi gond sincs a tisztaságra fordítva. A falakon a hét avignoni pápa czimere lóg. Elhalványult, elmosódott emlékei az egykori nagy hatalomnak. A szemlélő szive elszorul, midőn e szomorú, elhagyott emlékeket látja. Szédült trónok, összetört koronák töredékei ezek. Nem azon sir ez, melyhez eljár a lelkes utód, hogy a régi fényét gyűjtson új szövetneket; egy borus emlék, melyek költészetét a sötét mult zavarja meg.

Szinte megkönnyebbültem, midőn a nyomasztó homályból ismét kiléptem a szabadba. Künn kiderült az idő s ragyogott a nap. A dóm körüli emelt téren a szikla legmagasb csucsán, az ugynevezett »rocher du dom«-on egy kis mesterséges park van alakítva, művészileg egyberakott sziklákból apró barlangok, vízesekek, mintegy üdítésül a szemnek ama szomorú és sötét képek után, melyekkel előbb foglalkozék. A kilátás e szikla-oromról nagyszerű. Ki semmit sem látott a költők s dalnokok szép honából, a természetáldotta Provenceből, egyetlen pillantás innét tiszta fogalmat ad arról. Gyönyörű formájú hegyek, dombok, üdítő zöld bársonnyal bevonva, aranykalászos mezők,

virágdus völgyek áthatva a fejedelmi Rhone ezüst hullámaival, fölöttük a vidám, mosolygó kék ég, az arany fényben ragyogó nap; a merre a szem elláthat büszke fejedelmi várak romjai, hajdan a kard és lant hőseinek zajos tanyája, mind egy nagy egészszé olvadnak össze. Szemközt a Rhone tulsó partjának kidülledő sárgás gerincein a Villeneuve les Avignons, a pápák nyári palotája, bizarrul egymásba rakott szikladarabok, most szomorú rom. A régi s. André apátság és egy karthausi zárda szédült falai mint egy colossalis rakmű tűnnek föl. Alatta vonul át a Rhone folyamon a város legnevezetesebb hidja, a saint Benezet. 1177-ben építették. A tulsó részen három íve hiányzik, soha sem építették ki, úgy áll ott csonkán évszázadok óta. A hid közepén áll a nevezett szentnek kis kápolnája. Évenként ápril 14-én nagy népünnep szokott e hidon tartatni. A régi Provence mai lakói homályos sejtelmével birnak ama főszegek nagy időknek, midőn hegy, halom és völgy visszhangzék a troubadourok lágy énekétől. Az egyetlen örökség, mit a dicsteljes századokból megtartottak, — e népünnep. Akkor kimegy apraja, nagyja a városnak e régi hidra, ott énekelnek s tánczolnak. Innét a régi közmondás:

Sur le pont d' Avignon

Tout le monde danse.

(Mindenkinek az avignoni hidon tánczol.)

Az utolsó jel, hogy még mozog valami e föld keblében, mely évszázadokon át az egész művelt világ költészetét egyesíté s volt idő, midőn a világ központját képezé. »Gyakran parányi moh jelöli a helyet, ugymond Thümmel, ahol hajdanta rengeteg állott.«

RÖVID HIREK.

— A király ö Felsége mult héten visszaérkezett Gödöllőre s ott maradik karácsony utánig. Rudolf főherczeg is Gödöllőn van vasárnap óta.

— A Széchenyi-szobor felállításához, az Akademia palotája előtt, a jövő tavasszal hozzáfognak s a szobor két év alatt föl lesz állítva. Az egész szobormű 120,000 forintba kerül, mely összeg már együtt van s ha esetleg többre kerülne, Waldstein gróf, a szoborbizottság elnöke, kijelentette, hogy ötezer forintot kész maga pótolni. A szobormű magassága a talajtól a szobor fejéig negyvennégy lábnyi lesz.

— Khuen Károly grófnak ö Felsége megengedte, hogy családi neve mellé a Héderváry nevet is fölvehesse s saját családi czimerét a kihalt Viczay-család czimerével egyesíthesse.

— Kesztnér Antal czimz. kanonok s esperes plábanos f. hó 8-kán tartotta Huszton aranymiséjét, mely alkalommal az egyházi szent beszédet Jandrisics János főgymn. tanár mondotta. Az ünnepélyt disztrakoma zárta be.

— B. Sina Simon háromezer forintot adott a sugáruti művészház építési költségeire. A műcsarnoki bizottság jegyzőkönyvileg köszönetet mondott e nagylelkű adományért.

— Mosonyi »Álmos«-a egyszer talán már mégis színre kerül. Az »Ung. Lloyd« legalább úgy hallja, hogy a nemzeti színház igazgatósága végre elszánta volna magát reá.

— Könyves Tóth Antal debreczeni ügyvéd végrendeletet készített, melyben huszonötezer forintot érő tanyai birtokát halála utánra a debreczeni ref. collegiumnak hagyja alapítványul egy jogi tanszékre.

— A fővárosban több tűzörségi s tűzjelző távirtdai állomást állítottak föl.

— Főthón azon házat, melyben 1849-ben Garay János költőnk lakott, Somhegyi József főthi plébános saját költségén emléktállaival látta el.

— A bukovinai, jözseffalvi magyarok a múlt héten hazautaztak. Elutazásuk előtt megható bucsusztól intéztek Magyarországra lakosaihoz, köszönetet mondva ama testvéri fogadtatásért, melylyel mindenütt találkoztak, merre jártak. Hat heti vándorlásuk a hazában és buzgalmas gyűjtések ezer száz forintot eredményeztek; templomuk s iskolájuk kiépítésére azonban ötezer forintra lenne szükségük. Elmenetelük előtt voltak Deák Ferencznel, ki őket igen szívélyesen fogadta s velők hosszabb beszélgetett, pártfogását ígérve ügyökben. Esztorgóban tisztelgettek a bibornoknál, ki tetemes segélyt adott nekik s megígérte, hogy a jözseffalvi templom részére az oltárképet, szent István királyt, saját költségén fogja elkészíttetni.

— Nyelvtudósok és írók, Hunfalvy Pál, Budenz és Szarvas Gábor kezdeményezésére, kört alakítottak, mely feladatul tűzte az idegen szavak és hibák kiküszöbölését a magyar nyelvből. Első ülésökben elhatározták, hogy felhívást fognak intézni nyelvünk minden barátjához az idegen és hibás szók beküldése végett, melyek azután a minden hó utolsó szombatján tartandó ülésekben megvitatás alá kerülnek, hogy helyetők jó magyar szók alkalmaztathassanak.

— A Venus földnapközi átvonulásának észleléséről mindenünne kedvező tudósítások érkeztek. A tudományos expedíciók, melyek e végre nagy költséggel Európából messze vidékekre küldettek, sikerrel jártak el feladatokban s a tudomány egy rendszeres tapasztalattal ismét gazdagabb lesz. A mi tudósainknak, Konkoly Miklósnak és Schenzel Guidónak is jól sikerült a Venus-átmenet észlelése. Ők csak itthon, Kolozsvárt figyelték meg az átmenetet, de azért ők is hozzájárultak a tudományos buvárlat előmozdításához.

— Gr. Batthyányi Zsigmond magyarutcai lakását a múlt héten esteli 9 óra tájban kirabolták. Az elrablott drága diszruhák, ékszerek s értékpapírok mintegy tizenötezer forint értékét képviselnek. Az ezüstneműt a rablók ott hagyták. Egy részét az elrabolt holmiknak már megtalálták egy budai zálogüzletben.

— Budapest tanügyi bizottsága az angol kisasszonyok intézetének 200 frt, a népoktatási körnek pedig 1500 frt segélyt javasol adatni.

— Az országos kolera-árvaház elnöke, Kralovánszky Istvánné fölhívja mindazokat, kik az árvák karácsonyfájára adakozni akarnak, hogy adományait hozzá, váci-utca 19. sz. alá intézzék.

— B. Fröhlich János nyugalm. cs. kir. ezredes Sztakesin faluban, Zemplén megyében árva-menházat alapított, melyben a vidék kilencz árváját saját költségén ruházza, élelmezzi s magyarul tanníttatja.

— Az akadémia külföldi nevezetesebb munkákat olcsó kiadásban fog magyar nyelven közzétenni. Hat sorozatu könyvtár alakítása van tervben, oly formán mint a Szent-István-Társulat házikönyvtára, nyelv és széptudományi munkák, régi és újabb remekírók fordítása, jog- és államtudományi, nemzetgazdasági és bölcsészeti könyvtárak. Egy-egy folyam 50—60 ívből állandó 3 forintos előfizetési díjjal.

— Halálozások. Guba János ügyvéd s a nemzeti színház ügyésze néhány napi betegség után himlőben. — Rosti Pál élte 44. évében gyomorbetegségben. — Reiter Ferencz miniszteri tanácsos f. hó 9-kén hosszabb betegség után 62 éves korában. — Gr. Eszterházy Mihály f. hó 4-ikén 92 éves korában.

— Mandrovics György pesti szerb lelkész 41 éves korában. — Orsonics Iván bence-rendi szerzetes, Győrött 71 éves korában. — Szalacsy János nyugalm. öcsényi lelkész 65 éves korában. — Kozma László, nyugalmazott tisztviselő Kolozsvárt, élte 63. évében. — Trauschenfelsné szül. Huttern Luiza asszony (Trauschenfels Emil képviselő anyja) élte 73. évében.

— De Castris herceg, Mac-Mahon sógora Amerikában a jezsuita rendbe lépett, neje pedig Franciaországban kolostorba vonult. A herceg az innsbrucki egyetemen tanulta a theológiát. — XVI. Lajos imakönyve, melyet börtönében használt s midőn vérpadra lépett börtönörének ajándékozott, a napokban egy árverésen nyolczvankét font sterlingen kelt el. — Majunke káplányt, a »Germania« szerkesztőjét s német birodalmi képviselőt, a berlini törvényszék befogatta, hogy a reá szabott egyévi börtönbüntetés kiállása végett bezárassa. A birodalmi gyűlésben Lasker képviselő, az összes pártok egyértelmű beleegyezésével indítványt tett, miszerint az ügyrendi bizottság utasítsa azonnali jelentéstételre az iránt: hogy megengedhető-e az ülészek alatt birodalmi képviselők befogatása a birodalmi gyűlés beleegyezése nélkül s mily lépések teendők hasonló esetek meggátolására? — Franklin özvegye kétezer luid'ort tüzött ki jutalmul annak, ki az éjszaki sarkon elveszett férje expedíciójáról szóló okmányokat kezeibe szolgáltatja. Miss Franklin a szertartás költségeit is viseli.

Előfizetési fölhívás

a

„Katholikus Hetilap“

1875. évi folyamára.

Ezennel előfizetést nyitunk a »Katholikus Hetilap« 1875-dik évi folyamára s ajánljuk a tisztelt közönség becses pártfogásába.

Midőn e lap vezetését átvettük, azon ígéretet tettük, miszerint törekedni fogunk érdekes és változatos tartalom, sziv- és észképző olvasmányok közlése által a »Katholikus Hetilap«-ot minél szélesebb körökben megkedveltetni és szívesen látott közönségre tenni a katolikus családok olvasó-asztalán. Adott ígéretünket ügyekezettünk programunkhoz hiven és lelkismeretesen beváltani, s hogy mennyire teljesítettük ezt, arról első sorban a tisztelt közönség, melynek alkalma volt lapunkkal megismerkedni, maga legjobban tehet bizonyosságot.

Adtunk ismert, jónévű íróktól irányozzékakat társadalmi kérdésekről, költeményeket, eredeti és fordított beszéleket, tárcánkban élénk változatosággal komoly tartalmu, ismeretterjesztő s ismét a kedélynek szánt könnyebb olvasmányokat. Heti krónikánk ügyezett visszatükrözni a hét nevezetesebb eseményeit, míg a »Rövid hírek«-ben egybefoglaltuk mindazt, mi mint közérdekű ujdonás megemlézésre méltó volt. A »Mindenfélé« rovat végre gazdag tárházává nőtte ki magát úgy a hasznos tudnivalóknak, mint egyéb érdekes és mulattató apróságoknak.

Lapunk beosztása jövőre is az eddigi marad s tartalmát illetőleg azon leszünk, hogy azt az eddiginél is lehetőleg élénkebbé és változatosabbá tegyük. S tekintetben támogatni fognak bennünket azon újabb

írói erők, kik munkásságukat lapunknak felajánlották. Részünkről nem fogunk elmulasztani semmit, hogy egyetlen katolikus szellemű és irányu szépirodalmi és ismeretterjesztő magyar hetilapunk tisztességgel és becsülettel megállja helyét.

A tisztelt közönségen van a sor tömeges pártfogása által a lap további fölvirágzását előmozdítani. Bizalommal fordulunk tehát hozzá, kérve, miszerint a »Katholikus Hetilap«-ot előfizetésével támogatni s azt ajánlás és előfizetők gyűjtése által minél szélesebb körökben terjeszteni sziveskedjék.

A lap előfizetési ára: **Egész évre 4 frt; félévre 2 frt; negyedévre 1 frt.**

Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldendők (Budapest, IV. kerület, Lövész-utca 11. sz.). Az előfizetési pénzek beküldésére legalkalmasabbak a postai utalványok.

Gyűjtőknek 8 előfizető után 1 tiszteletpéldánnyal szolgálunk. — A pontos és fenakadás nélküli szétküldés érdekében méltóztassanak az előfizetéseket lehetőleg e hó végeig beküldeni.

Budapest, 1874. december 10.

Ágoston Antal,

felelős szerkesztő.

MINDENFÉLE.

Hlemszabály egy afrikai udvarnál. A darfuri szultán Afrikában, mint a többi törzsfőnökök, szintén zsarnoki hatalommal uralkodik népei fölött, mindazáltal van udvari tanácsa is, mely — vén asszonyokból áll. Nyilvánosan senkivel sem beszél más-kép a szultán, mint tolmács által. A legnevezetesebb etiquette, mely a darfuri szultán udvaránál uralkodik, a következő: Midőn a szultán köhint, mintha beszélni készülne, akkor mindenki kétszer egymás után »tsz« hangot hallat, s ha elprűszenti magát ő felsége, akkor a jelenlevők »dseko«-t kiáltanak, mely kiáltással a lovat szokták gyorsabb ügetésre unszolni. Az államtanácsban ő felségét egy nagy strucz tollból készült seprűvel legezetik. Ha vadászatra megy, feje felett strucz toll napernyőt visznek s ezen fejedelmi jelvények magas államhivatalnokok felügyelete alatt állanak. Ha a szultán lovaglás közben lováról leesik, akkor az egész kíséretnek le kell esnie, aki ezt elmulasztja, ha mindjárt a legfőbb rangú urak egyike is lenne, kegyelem nélkül deresre kerül s huszonötöt kap.

Egy elefánt boszuja. A következő esemény mutatja, hogy mily jó emlékező tehetsége van az elefántnak s mennyire nem tudja feledni még évek mulva sem az elkövetett igazságtalanságot. Egy tisztnek volt egy nagy s igen tanulékony elefántja, mely engedelmsége és szelidsége által tüntette ki magát. Ünnepeles alkalmakkor minden elefántnál két szolga van. Az egyik nyakán ül és kormányozza, a másik egy lándsával utána megy, s az állatot rötség vagy engedetlenség esetén többé kevésbé erős döfésekkel bünteti. A szóban forgó elefántot a szolga csupa elbizakodottságból igen gyakran s igen érzékenyen bántotta lándsájával s ezáltal nem egyszer veszélyben forgott, mert a felbőszített elefánt koránsem oly ügyetlen, mint amilyennek látszik, s igen hirtelen meg tud fordulni. A szolga

elboacsátatott s mintegy hat év mulva került vissza újra a városba. Ekkor eszébe jutott, hogy meglátogatja régi ismerősét, az elefántot, s egészen barátságosan közeledett feléje. Az állat azonban visszaemlékezve a szolga durvaságaira, ormányával megragadta s a földre dobta őt, azután lábaival egy föl ismeretlen tömeggé tapodta.

IRODALOM.

— Midőn a hozzánk beküldött előfizetési felhívást az »Uj Magyar Sion« 1875. évi folyamára a legnagyobb készséggel közzé tesszük, nem mulaszthatjuk el, hogy a t. közönség becses figyelmét ezen, a tudományos időszak irodalom mai színvonalán álló, kitünő gonddal és tapintattal, a legjobb írói erők közreműködése mellett szerkesztett egyházi folyóiratra különösen föl ne hívjuk, ajánlva azt megérdemelt pártfogásába:

Előfizetési felhívás az »Uj Magyar Sion« hatodik (1875) folyamára. Szerkeszti Dr. Zádori János. Az egyházi folyóiratok legközelebbi célja a hittani haladás, új theol. szempontoknak közkeletűvé tétele, a döntő érvek ösmertetése, sujtóbb czáfolatoknak használatbavétele. Hogy ezt magyarul tesszük, csak ösztön arra, hogy a haladást egyéniségünk sajátosságos zomán-czában tüntessük fel s az európai nemzetsaládok legalább ész-revegyenek, miszerint ott vagyunk a haladás versenyzői között. — Ezen czélatok ösztönöztek benünket, hogy pályatért nyissunk azon kérdések, tudományos nézetek, hittani vívmányok nemzeti egyénítésére, melyek mozgalomban tartják, vagy egyetemes vagyónát alkotják a tudományos világnak. A katolikus egyetemesség eszméit hintjük szét. Ezen eszményi cél elérése végett felkaroltuk a hittan egész öszvegét, az eszközök teljes öszletét, a tudományos haladás nyilatkozatainak minden alakját. Sőt, a szellemes szépirodalomtól sem idegenkedünk, tudván, hogy a szellemnek pihenő órákra csakugy van szüksége, mint a testnek.

A jövő évben új munkatársak ígérték közreműködésüket, hogy folyóiratunk minden jogos igénynek megfelelhessen. Maszlaghy ur folytatni fogja szellemes utivázlatait, érdekes ismeretéseit. A kath. irodalom termékei meg fognak beszéltetni; itészetünk nem gáncshajlászat, sem dicsbeszéd, hanem pártatlan s önzetlenül szolgál a tudománynak és művészetnek. Értekezéseinkben arra fogunk törekedni, hogy nem csak szakemberek, hanem a nagy közönség is érdeklél olvashassa. Az anyagi kiállítás olyan lesz, mint a jelen évben. Előfizetési díj egész évre 6 frt. o. é.

Ajánlatik az utalványok használata. Minthogy több egyházi megyében folyóiratunkra — mely az egyház érdekében adatik ki, — a templomi pénztárból lehet előfizetni, ezen körülményre van szerencsénk a ft. plébános urakat tiszteletteljesen figyelmeztetni. Esztergom 1874-dik évi Szent Erzsébet napján.

A szerkesztőség.

— Megjelent s beküldetett: »Katholikus Házasságjogtan tekintettel a magyarországi jogviszonyokra s a gyakorlatra.« Irta dr. Csiky Gergely. Temesvár, csanádgyházmegyei nyomda, 1874. 8-rét, 331 l. Ára az igen diszesen kiállított műnek 2 frt. Csiky Gergely, kinek fáradhatlan tevékenysége már annyi jeles művel gyarapította irodalmunkat, a jelen munkában ismét egy hasznos kézikönyvet adott át különösen a fiatal papságnak.

Folytatás a mellékleten.

Társulati Értesítő.

A Szent-István-Társulat

gróf Cziráky János önmaga elnöklelte alatt tartá meg választmányi havi ülését e hó-10-kén, melynek első tárgya volt bíbor-nok hercegprimás ö eminenciájának levele, melyben fölhívja a társulatot az iránti intézkedésre, hogy a törvény által szentesített méter-mértékre vonatkozó oktatás a társulat számtani könyveibe fölvétessék s azok elhez képest átalakíttassanak. A társulatnak saját kiadásu számtani kézi könyvei nem lévén a választmány az ügynökséget már a múlt nyáron utasította, hogy úgy a méter-mérték elméleti oktatását tárgyaló tankönyveket, valamint a szükséges szemléleti táblázatokat s egyéb tanszereket bizományba vegye, hogy az elemi iskolák részéről érkező megrendeléseket azonnal teljesíteni képes legyen. Míró ö eminenciája tiszeletteljesen értesítettni fog.

A társulat ügye iránt fokozatosan emelkedő részvétet Tárkányi Béla apát-kanonok egy hosszú névsor ékesszólásával tolmácsolá alelnöki jelentésében, mely névsor a múlt havi ülés óta fölvétetni kívánó negyven új tagot mutat be, ezek névszerént: Máday Izidor, ministeri titkár. Id. Mogyoróssy János, érd. urad. kasznár Békés-Gyulán. Ormos János, ügyvéd ugyanott. Reinhard József, cukrász ugyanott. Apostol Ubald, segédlelkész ugyanott. Puskás József, tanító Gerlán Zöldy József, ügyvéd Gyulán. Kliment Gyula, birtokos ugyanott. Örley István, gyógyszerész ugyanott. A gyulai polgári kör. Roch Gyula, kegyesrendi tanár. Szedoglavics Ferencz, váci karkáplán. Gaal István, kemencei káplán. Martinovics Miksa, gajdlai pléb. Osvald Béla, bajmőczi káplán. Sporzon Ernő, köz- és váltóügyvéd Privigyén. Kőváry Gergely, jánosfalvi görög kath. plébános. Latkóczy Mihály, főgymnasiunai tanuló Nyitrán. Bielszik János, Czenczik János, Csonka Sándor, Fehér Gyula, Khoor József, Leták István, Oszuszy Máttyás, Plesznik József, Prohászka Ottokár, Sztrnieškó József, Tóthfalusy Béla, Varga Antal, Veszely Ferencz, Schneider Endre, esztergomi növendékpapok, Kraszna János, váci növendéki pap. Maróthy László, Bertalan István, Kőnczöl István, Honthy László, a szombathelyi egyházmegyéből. Richtárszky József győri adótárnok. Mezey Ferencz, pöstyéni plébános. Smélik Ferencz, az esztergami főmegyéből. Ez új tagoknak a társulati könyvilletmény szabályszerűen megküldendő.

A bukovinai magyarok küldöttei az alelnöknél megjelenvén, köszöneteket nyilváníták a választmány múlt havi határozata folytán iskoláiknak szánt ajándékkönyvekért, melyeket két esomagban Józseffaivára és Hadikfalvára kértek küldetni; ezek bérmentes küldését a jelen ülés engedélyezvén.

Alelnök jelenté: hogy az »Encyclopaedia« XII-ik kötete s gr. Lázár Kálmán »Hasznos és kártékony állataink« című munkájának I. füzeté sajtó alul kikerülvén, tagilletményül legközelebb szét fog küldetni.

Bach János segédügynök alkalmazását a választmány jóváhagyá, vegleges megerősítése a nagygyűlés elé fogván terjesztetni.

Bold Wurumb Ferencz priglevicza-szent-mártoni nyug. plébánosnak a társulat javára tett 20 forintnyi hagyományá kegyeletes tudomásul vétetett.

A beérkezett folyamodványokra többrendbeli iskoláknak, olvasó-köröknek stb. ajándékkönyvek küldetni rendeltettek.

A pénztárnok jelentése szerint a társulat bevétele f. é. január 1-től a jelen ülés napjáig 67.429 frt 98 kr. kiadása 66.982 frt 94 kr. Maradvány 447 frt 4 kr. — Az ügynökség jelentése szerint november hóban eladatott 75.432 példány könyv s 1448 példány szentkép, melyekért a bevétel 9009 frt 90 krajczár.

A jövő 1875-ik évi költségvetés megállapítására bizottság neveztetett ki.

Karácsoni és új-évi ajándékok

Tárkányi B. József, egri kanonok **imakönyvei**, u. m.

Vezéresillag, az üdv elnyerésére. Imakönyv a kath. nőnem használatára.

francia bőrbő kötve	5	frt
bársonyba kötve ezüst kereszt- és csattal	8	—
francia bőrbő kötve képpel és két csattal	6	—
Hajadonok órangyala. Imakönyv		
francia bőrbő kötve	4	—
francia bőrbő kötve képpel és 2 csattal	6	—
bársonyba kötve ezüst kereszt- és csattal	7	—

Hungari A., Istentemploma. Imakönyv francia bőrbő kötve 3 frt

Albach S. Szent hangzatok. Imakönyv francia bőrbő kötve 10 —
bársonyba kötve 13 frt — 20 frtig

Ugyanez német nyelven is kapható

Pázmány, imakönyv bőrkötésben 1 80
Miklósovich, Szent ösvény. Imakönyv bőrkötésben 1 —

Ezen itt elősorolt imakönyvekre megrendeléseket elfogad és pontosan teljesíti a

Szent-István-Társulat Ügynöksége.
Budapest, Lövész-utca 11. sz.

Megjelent s a Szent-István-Társulat ügynökségében (Budapest, Lövész-utca 11-dik szám alatt) megrendelhető:

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT NAPTÁRA 1875. évre.

Ára 25 krajczár.

Megrendelések az elősorolt munkákra posta fordultáva teljesíttetnek.

RIEGLER JÓZSEF EDE
czukornemük gyári főraktárában
BUDAPESTEN,
kecskeméti-utca 12-dik szám alatt,
igen alkalmas

karácsonyifa-diszítések

legfinomabb francia csemege- és hab-süteményekből nagy választékban olcsó gyári áron kaphatók.

Átellenében, 11. szám alatt saját papírraktárában

karácsonyi és újévi ajándékok

papír és rajzszerék- vagy bordszámú árukkal, úgy saját könyv- és könyvnyomdából kikerült látogatójegyek és monogram-levelepapírok olcsó áron kaphatók (1-2)

Cs. és kir. szabad, a maga nemében egyetlen hatású **patkány- és egérintő szer**. Egy bádog doboz ára 1 frt, 6 doboz 5 frt o. é.

Cs. és kir. szabadalmazott gyökeresen ható **poloskairtó szer**, butorok számára. Egy üveg ára 40 kr., 6 üveg 2 forint o. é. Földművelésügyi hatóság által engedélyezett. Földművelésügyi hatóság által engedélyezett. Földművelésügyi hatóság által engedélyezett.

Egy pintes üveg ára 1 frt o. é., 6 pintes üveg 5 frt o. é. Egy pintes üveg elégséges egy középnyagyságu szobára.

Specialitás, kitűnően biztos és gyökeresen ható **svábbogár (Heimchen-) irtó-por**. Egy csomag ára 30 kr., 6 csomag ára 1 frt 60 kr., 12 csomag 3 frt.

Valódi persa rovarpor, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 frt o. é. — 1 font 55 kr., 12 font 1 frt, 1 font 1 frt 90 kr.

Nagybani árszabályok bérmentesen megküldetnek.

Alulírt gyár, kölesönös meggyezés folytán, egyszerűsített városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruraktárak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett férgektili megtisztítására kezesség mellett vállalkozik.

Számos megrendelést vár:

REISS B.
magy. kir. szab. vegy-szerek gyára a férgek gyökeres kiirtására.
Budapest, Királyutca 46. szám. (4—20.)

Temesváry Emanuel
magyar
czipőgyára
Budapest, király-utca 1. sz., ajánlja

Nők számára:
Topánkák, brünelből, lakorral ficoman díszítve 2 frt 80 kr.
Ugyanazok gumibútorra, ma aszabásnak, vagy egészen bársouyódi. fűzőn kiállítás 3 frt 60 kr.
Topánkák, ficom chagrin- vagy borjúbőrből, szegezett és avarral ellátott kettős talppal 4 frt.
Topánkák posztóból, szőrme-bőrből, bőrel körfüvarra, eszavos kettős talppal 4 frt 50 kr.
Leánykák és gyermekek számára 100 fajta 1 frt 20 krtól 2 frt 80 krig.

Urak számára:
Fojánkák chagrin- vagy zergeléből 4 frt.
Topánkák borjú- vagy bagaria-bőrből, szegezett és eszavos kettős talppal, 1. en előzők 4 frt 50 kr.
Ugyanazok orosz lakbagariából 5.50.
Vadász- és tőrde izmak vízmentes bagariából 5.50, 3-szoros talppal 12 frt.
Csizmak borjú- vagy chagrin-bőrből, elegans szabásu 10 frt.
Gyermek-térdeszigmák, 3-szoros talppal, 1. en előzők 5 frt.

Vidéki megrendelések postai utánvét mellett pontosan eszék- zőtetnek. Részletes árajegyzékek ingyen és bérmentve. (2—10)

FOGL D. és TÁRSA
vászon- és fehérnemű-gyára Budapest

ajánlja gazdagon felszerelt raktárát mindennemű férfi-, női- és gyermek-fehérneműekből, valamint rumburgi, hollandi, creas s fonalgypolcsait, asztalkendőket, törülközőket, asztal- és ágyszerűket, len- és gyapotkelméit, zsinór- és piquet-barket, chiffon, zsebkendőket, férfi- és női harisnyáit

hímülatoleső áron.

ÁRJEGYZÉK:

Férfiingek (esakis valódi rumburgi vászonból) 1.50, 2 forintig, ráncozott mell 2.50, 3.50, 5.—, leginomabb 6 frt. (chiffonból) 1.50, 2.—, leginomabb 2.50.
- barántos mell 2.80, 3.—.
- himzett mell 3.50, 6.—.

Szines férfi creton-íngék, legújabb divatnak. 1.50, 1.80, 2.50.
Oxford- vagy sephir-íngék 2.50, 3.50, 4.—.

Férfi lábravalók, (valódi vászon, magyar vagy német szabás.) 1.20, 1.50, 1.80, 2.50.

Női ingek (vászon és chiffon) 1.20—4.50 leginomabb himzett.
Corsettek, simák, himzettek, vagy szellel 1.50, 3—4—5—6 frt.
Női szoknyák, (valódi francia chiffon) 2—4—5—6—7 frt.
Női barket, piquet és zsinórbarket szoknyák 2.50, 3—4 frt.
Női nadrágok mindennemű vászon- vagy chiffonból 1.20, 1.50, 2—2—50, 3.—.

Rövid, térdig érő harisnyák, egy tucsat 3.50—12 frt.
Valódi vászon zsebkendőket, fél tucsat 3.50—12 frt.
Balfiszt zsebkendőket (valódi vászon), fél tucsat 1.20, 4—5 frt.
Férfiharisnyák tucsatja 3.50, 4.—, 4.50
Férfiátlérok, kézelők, nyakkendőket, legújabb divat szerint, mindig készletben és dús választékban találhatók.

Vidéki megrendelések — postán, vasúti, gozhajói szétküldéssel pontosan és gyorsan teljesítetnek, a megrendelési ár beküldése vagy utánvétele mellett. (Férfiingek megrendelésénél a nyakkendő beküldését kérjük.) Meg nem felelő árú visszacsereletnek.

Tisztelettel

Fogl D. és társa fehérnemű-gyárasok
Budapest, kishid-utca 5-dik szám, váci-utca sarkán
a vastuskóhoz. (12—10)

Magyarhonban
legbővebben felszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák
és egyházi-szerekkel
római katolikus és görög rítusban.

Misemondó-ruhák,
Dalmatikák, pluviálék,
albák, rochette,
zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,
ciboriumok, füstölők,
lámpák, gyertyatartók,
tűzaranyozott, chinaezüst-
és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK
leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,
váci-utca 15. szám, Budapest.

(31—35)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11 dik szám.) — Felelős szerkesztő **Ágoston Antal.**

Budapest, 1874. Nyomatott az »Athenaeum« nyomdájában (Barátoktere Athenaeum-épület).